

Sverige – det extrema

av Olof Santesson

TITEL:

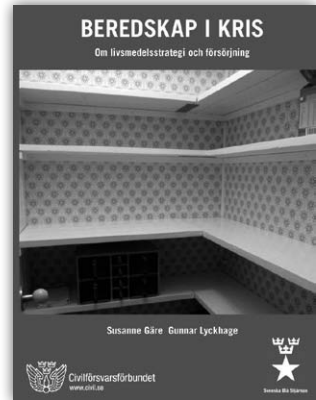
Beredskap i kris. Om livsmedelsstrategi och försörjning

FÖRFATTARE:

Susanne Gäre och Gunnar Lyckhage

FÖRLAG:

Civil AB för Civilförsvarsförbundet
och Svenska Blå Stjärnan,
Leanders Grafiska AB 2015

VI SES OFTA som landet lagom. Men är Sverige istället ett extremt land som sticker ut i aningslöshet, där varken medborgare eller myndigheter tar ansvar för att trygga tillgången på livets nödvändigaste, nämligen mat och vatten? Detta är ingen fråga, eller möjligen retorisk sådan, i denna anklageskrift av två journalister och författare på uppdrag av Civilförsvarsförbundet och Svenska Blå Stjärnan.

Syftet med denna bok, i pamflettens enkla form, är inget mindre än att åstadkomma en hel samhällsförändring – tillbaka till den tid när vi kunde klara det mesta av våra nationella behov med resurser inne i landet. Det kan låta nostalgiskt. Förmår vi, vill vi, någonsin gå tillbaka till det som fordom var? Men som läsare har man svårt att inte ta intryck av den väl dokumenterade uppfattning att något i landet gick snett kring sekelskiftet, när man från regeringen och nedåt sangviniskt släppte taget inte enbart kring det militära försvaret utan snart sagt allt vad gällde beredskap för vargatider – eller helt enkelt bara det oväntade.

Vi kom i EU-gemenskapen 1995, men övergav både produktionsmål och kravet på en

nationell försörjningsberedskap. Bort rationaliserades de sista tankarna på beredskapslagring. Allt såldes och alla lager avvecklades. Om vi ändå fick några problem skulle de lösas på ”andra sätt” än genom fredstida livsmedelslagring, hette det. Det betydde förmodligen att om det gick riktigt illa så skulle EU komma till vår hjälp. Det är bara det att EU inte har några sådana lager av vare sig livsmedel eller insatsvaror från vilka i en kris oförsiktiga medlemmar som Sverige skulle kunna ta för sig av vad de behövde. Där kan Sverige stå. ”I klartext har staten abdikerat från sitt självklara ansvar”, lyder det hårda omdömet.

Vad som framträder är förstas inte minst jordbruksintressen, det är inget som döljs av bokens uppdragsgivare. Lantarbetet lider av dålig lönsamhet med högre arbets- och produktionskostnader än omgivningens, känt senaste genom den allt livligare mjölkdebatten. Snart lönar det sig bara att satsa på lamm, kycklingar och värphöns. EU:s vattendirektiv, som tar bort åkermark ur produktionen, kallas för ett dråpslag. Nästan hälften av allt fossilt bränsle, något som jordbruksproduktionen har blivit totalt be-

roende av, kommer från Ryssland. Ett stopp – och svälten är nära.

Sverige förefaller att vara tämligen ensam om att helt sakna mål för landets livsmedelsproduktion. ”Marknaden” får klara säkerheten i brist på beredskap för att säkerställa tillgången av livsmedel, insatsvaror till jordbruket eller bränsle för de transporter som är nödvändiga för produktion och distribution. Det måste inte ens i dessa dagar obeckligt vara så. I Finland har staten tagit det ansvar som författarna efterlyser. Landet har beredskapslager för tolv månader och en självförsörjningsgrad på 80 procent. Vi har 50-55 procent. Den av Finlands strategi intresserade hänvisas i boken till skriften *Morgondagens mat. Förslag till nationell livsmedelsstrategi*.

MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, har inget totalansvar utan endast ett samordningsansvar. Ansvarsbördan fördelas på regeringen, landsting, kommuner och oss själva som medborgare, d v s på ingen bestämd. Urvalet av intervjuer pekar på att något måste göras. Regeringen har också tillsatt en utredning som våren 2016 ska lämna förslag om en livsmedelsstrategi, men vad den ska innebära är oklart. Frågan sägs nu i alla fall ha högsta prioritet.

Den ökade sårbarheten är ett mantra. Att den även gäller maten på bordet är inte allom uppenbart. Om man lyssnar på författarna skulle riskbilden faktiskt också delvis vara vårt eget fel, resultatet av en avsiktlig politik.

Recensenten är ledamot av KKrVA.